

Motion till riksdagen

1989/90:K635

av Hans Leghammar m. fl. (mp)

Kyrkofrågor

Miljöpartiet de gröna vidhåller även i år sitt ställningstagande, och yrkar att denna fråga nu måste bli avgjord.

Vår principiella syn på denna fråga går att läsa i vår reservation 2 (mom. 1) 1988/89:KU2, och för att spara tid, så hänvisar vi till den, eftersom det inte har hänt något i sakfrågan sedan dess.

Kyrkan har en särställning i det svenska samhället, trots att det i Sverige, bl. a. på grund av den omfattande invandringen, inte finns någon allomfattande eller entydig religionsuppfattning. Rådande förhållanden är enligt utskottets åsikt inte godtagbara från religionsfrihetssynpunkt. Kyrkans skiljande från staten är därför en i hög grad angelägen fråga.

Relationerna mellan kyrkan och staten har behandlats av ett flertal utredningar under de senaste decennierna. Detta arbete har emellertid inte resulterat i några beslut om kyrkans skiljande från staten. I stället har vissa författningsändringar vidtagits som innebär en anpassning till statskyrkosystemet. Det kan befaras att dessa ändringar leder till att statskyrkosystemet permanentas och att en lösning av stat-kyrka-frågan ytterligare fördröjs. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att ytterligare skjuta på avgörandet i den aktuella frågan. Underlagsmaterial för att lösa relationerna mellan staten och kyrkan finns genom det utredningsarbete som företagits. Förhållandena bör på de ekonomiska och rättsliga områdena regleras i störenighet med de förslag som Alva Myrdal lade fram i sin utredning från 1970-talet. Den ytterligare beredning som behövs och som kan rymmas i den expertutredning som nyligen tillsatts bör därför kunna ske snabbt. Regeringen bör därför inom loppet av en relativt kort tid kunna lägga fram förslag angående kyrkans skiljande från staten för riksdagen. Kyrkan har för övrigt nu fått centrala ledningsorgan, ett demokratiskt förankrat kyrkomöte och en ny stiftsorganisation som också är folkligt förankrad, varför de organisatoriska förutsättningarna är goda för att kyrkan skall klara av sin självständighet visavi statsmakterna.

Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan

Även här vidhåller vi vårt yrkande sedan i följ. se samma betänkande som ovan reservation 4 (mom. 2).

Utskottet får anföra följande. Enligt 2 kap. 2 § regeringsformen (RF) skall

varje medborgare gentemot det allmänna vara skyddad mot tvång att tillhöra trossamfund. I samband med att denna regel om s.k. negativ religionsfrihet infördes fr.o.m. den 1 januari 1977 konstaterades att reglerna om medlemskapet för svenska kyrkan inte var förenliga med den nya grundlagsregeln. Denna lagkonflikt löstes genom att RF försågs med en övergångsbestämmelse av innebörd att bestämmelserna om medlemskap i svenska kyrkan skulle gälla utan hinder av 2 kap. 2 § RF.

En sådan lösning av en grundläggande fri- och rättighetsfråga kan enligt utskottets mening försvaras endast som ett provisorium under kortare tid i avvaktan på att förhållandena anpassas till den nya ordningen så att övergångsbestämmelsen inte längre behövs. Det har nu emellertid gått drygt tio år utan att den negativa religionsfriheten enligt 2 kap. 2 § RF har realiserats. De motioner om ett slopande av övergångsbestämmelsen som väckts i riksdagen varje år sedan 1983 har alla avslagits. Som skäl härför har angivits att det arbete som pågår inom svenska kyrkan med att analysera kyrkans eget medlemskap i förhållande till dopet bör avvaktas innan riksdagen tar ställning i frågan.

Som framhållits i motionerna K235 och K238 borde det i en demokrati vara självklart att det är en viljeytring som konstituerar medlemskap i ett trossamfund. Utskottet anser det inte längre försvarbart att ytterligare avvakta det pågående kyrkliga utredningsarbetet. Den inkonsekventa utformningen av RF:s religionsfrihetsregler bör nu reformeras. Det inomkyrkliga utredningsarbetet har hittills visat en splittrad syn i dop- och medlemskapsfrågan.

Utskottet anser därför att övergångsbestämmelsen i fråga – punkt 3 till 2 kap. 2 § RF – bör upphävas och att därmed huvudregeln om den negativa religionsfriheten ges full rättsverkan. I konsekvens härmed måste vidare religionsfrihetslagens bestämmelser om medlemskap i svenska kyrkan ändras så att full harmoni uppnås mellan dessa bestämmelser och 2 kap. 2 § RF. Riksdagen bör hos regeringen begära att förslag i dessa frågor skyndsamt utarbetas och föreläggs riksdagen.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kyrkan skall skiljas ifrån staten,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att övergångsbestämmelserna – punkt 3 i 2 kap. 2 § RF – skall upphävas, så att huvudregeln om den negativa religionsfriheten får full rättsverkan.

Stockholm den 25 januari 1990

Mot. 1989/90
K635

Hans Leghammar (mp)

Lars Norberg (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Roy Ottosson (mp)

Åsa Domeij (mp)

Kent Lundgren (mp)